

Wojciech Wasielewski – wizytator ds. ewaluacji w Wielkopolskim Kuratorium Oświaty**Sprawozdanie z wizyty studyjnej do Czech 13 – 19 listopada 2011 r.****Żółw i zając czyli spiesz się powoli**

(Ewaluacja w Polsce i w Czechach dwie drogi do celu.)

Jean de La Fontaine (według Ezopa)

Chyży, wysmukły i zwrotny zając napotkał żółwia jakoś przebiegając.

Jak się masz, moja ty skorupo! - rzecze. Gdzie to się waszmość tak pomału wlecze? Mój Boże! Cóż to za układ natury! Mnie w biegu i sam wiatr nie upędzi. Żółw na godzinę, w swym chodzie ponury, ledwo upelźnie trzy piędzi. Hola! - odpowie - mój ty wiatronogi: umiem ja chodzić i odbywam drogi:

Mogę i ciebie ubiec do celu. Rozśmiał się zając: Ha, mój przyjacielu,

Jeśli jest wola, ot, cel tej ochocie niech będzie przy owym płocie!"

To rzekł i rączę posunąwszy skoki stanął w pół drogi. Obejrzy się, a tam

Żółw ledwo ruszył trzy kroki. I na cóż - rzecze - ja wiatry zamiatam? Nim on dopełźnie, tak siebie suwając, Sto razy wyśpi się zając. Tu swoje słuchy przymusnął, legnie pod miedzą - i usnął. Żółw, gdy powoli krok za krokiem niesie, stawa na koniec w zamierzonym kresie.

Ocknie się zając - w czas właśnie! Darmo się rzucił do prędkiego lotu,

Bo ten, co idąc, w pół drogi nie zaśnie, A kto z nas - mówi - pierwszy u płotu?

Wdrażana w Polsce od dwóch lat kolejna reforma oświaty, nazywana również drugim podejściem do ewaluacji w oświacie, wiąże się z wprowadzeniem nie tylko zmian systemowych ale również ze zmianą sposobu myślenia o szkole i jej zadaniach. Zmiana, która wprowadzana jest w sposób rewolucyjny ma swoich zagorzałych zwolenników i równie zagorzałych przeciwników. W ciągu 2 lat radykalnie zmieniliśmy sposób myślenia o nadzorze, którego głównym zadaniem jest w tej chwili dostarczenie rzetelnej informacji o funkcjonowaniu oświaty i jej rozwój. Szkoła nie jest już postrzegana jako szacowna instytucja lecz jako miejsce dialogu, którego celem jest zmiana społeczna oraz budowa nowej jakości relacji między ludzkich służących rozwojowi. Zmiany wprowadzane z impetem i ułańska fantazją, jakże odbiegają od tego co zobaczyliśmy w Czechach. Pierwsze zaskoczenie wręcz szok poznawczy, to informacja że w Czechach ewaluacja jest wdrażana od 16 lat. Jakże odmienna perspektywa i pierwsza refleksja, nasi czescy przyjaciele wdrażają reformę oświaty małymi kroczkami ale z godnym podziwu uporem. Nie widać oszałamiających fajerwerków ani gwałtownych dyskusji, ale spokój i brak pośpiechu, w którym dostrzec można mądrość wynikającą z historycznego doświadczenia. Zmiana świadomości nauczycieli urzędników i rodziców wymaga czasu a solidna budowla musi być wznoszona z namysłem. Spokój i cisza panująca w Czeskiej Szkolnej inspekcji jest pełnym przeciwieństwem atmosfery panującej w polskich kuratoriach. W naszych urzędach rozdyktowanie wizytatorów łączy się z nerwowością kierownictwa i ministerstwa, ciągle niezadowolonych, że zmiany wprowadzamy za wolno i oczekujących, że najlepiej jakby efekty ewaluacji w szkole pojawiały się zaraz po podpisaniu raportu przez dyrektora.

PROGRAM WZMOCNIENIA EFEKTYWNOŚCI SYSTEMU NADZORU PEDAGOGICZNEGO I OCENY JAKOŚCI PRACY SZKOŁY ETAP III

Projekt realizowany przez Ośrodek Rozwoju Edukacji w partnerstwie z Uniwersytetem Jagiellońskim i Erą Ewaluacji Sp. z o.o. w ramach

III Priorytetu Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki, Działanie 3.1 współfinansowane z Europejskiego Funduszu Społecznego

W czasie naszej wizyty zapoznaliśmy się z funkcjonowaniem nadzoru pedagogicznego w Czechach. Ciekawe były spotkania oficjalne w Czeskiej Szkolnej Inspekcji jak i wizyty w szkołach, ale najważniejsze były rozmowy nieoficjalne. Szczególnie interesowały nas podobieństwa i różnice między naszą ewaluacją a ich inspekcją. Podobnie jak u nas dane zebrane w szkole inspektorzy umieszczają w elektronicznej bazie. Prowadzone badania zakończone są raportem, który zamieszczany jest na stronie internetowej Inspektoratu i badanej szkoły. Kluczowa różnica polega na braku triangulacji metod oraz na stosowaniu mniejszej ilości narzędzi badawczych (czescy inspektorzy nie przeprowadzają w szkołach ankiet ani wywiadów z nauczycielami, rodzicami i uczniami). W czasie obserwacji lekcji zwracają uwagę na to, czy nauczyciele motywują uczniów, czy wymagania wobec nich są zróżnicowane oraz czy nauczyciele doskonalą swoje umiejętności w zakresie pracy z dziećmi o szczególnych potrzebach edukacyjnych. Istotnym jest to, że mogą przeprowadzać testy sprawdzające wiedzę uczniów. Głównym źródłem informacji jest dokumentacja szkoły oraz rozmowa z dyrektorem. Jeżeli szkoła nie spełnia kryteriów ustalonych przez Ministerstwo inspektorzy mogą stosować sankcje (np.: skreślenie szkoły z sieci szkół, zobowiązanie dyrektora do opracowania programu naprawczego, skierowanie kontroli). Wszystkie czynności z zakresu nadzoru pedagogicznego zarówno inspekcje jak i kontrole wykonują inspektorzy. Wyjątkiem są kontrole finansowe przeprowadzane przez specjalistę. Zauważyliśmy również, że czeskie szkoły nie są objęte żadną formą wspomagania ze strony Inspektoratu. Dostrzeżyliśmy pewne podobieństwa między czeskim systemem nadzoru pedagogicznego a polskim nadzorem z epoki mierzenia jakości. Szczególnie jest to widoczne w sposobie oceniania szkoły przy pomocy ministerialnych kryteriów, jak również waga przywiązywana przez czeski nadzór do kontroli dokumentów i zgodności działania szkoły z przepisami prawa. Rozwój szkoły postrzegany jest jako rozwój instytucji a nie rozwój uczniów. Z kolei czeskie przepisy kwalifikacyjne są bardziej elastyczne niż nasze, nauczyciel pracujący w klasie integracyjnej musi się doskonalić w zakresie pracy z dziećmi z dysfunkcjami i niepełnosprawnościami i nie musi kończyć, tak jak to jest u nas, specjalnych studiów podyplomowych. W prowadzonych zmianach widać dominujący pragmatyzm przejawiający się przede wszystkim w poszukiwaniu najbardziej skutecznych rozwiązań organizacyjnych i zupełny brak zainteresowania wizją czy szerszą perspektywą wprowadzanych zmian. Historyczna różnica w mentalności narodowej, między polskim romantyzmem a czeskim pragmatyzmem nasuwa się sama.

W Polsce jak i w Czechach nadzór pedagogiczny stoi przed podobnymi wyzwaniami społeczeństwa globalnego i rewolucji wynikającej z upowszechnienia technologii informatycznej. W czasie licznych rozmów na temat jakości oświaty zwróciliśmy uwagę na duży wpływ czeskiego i polskiego samorządu na funkcjonowanie szkół. Zarówno w Polsce jak i w Czechach ten wpływ nie zawsze jest korzystny, lokalna polityka często nie jest tożsama z polityką jakości. Czeska oświata przygotowuje się do wielkiej zmiany: wdrożenia systemu zewnętrznych egzaminów i ewaluacji, w której ważnym elementem podobnie jak

PROGRAM WZMOCNIENIA EFEKTYWNOŚCI SYSTEMU NADZORU PEDAGOGICZNEGO I OCENY JAKOŚCI PRACY SZKOŁY ETAP III

Projekt realizowany przez Ośrodek Rozwoju Edukacji w partnerstwie z Uniwersytetem Jagiellońskim i Erą Ewaluacji Sp. z o.o. w ramach

III Priorytetu Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki, Działanie 3.1 współfinansowane z Europejskiego Funduszu Społecznego

w Polsce będzie zasięganie opinii społeczności szkolnej. Zadanie wprowadzenia zmian przydzielona została Czeskiej Inspekcji, co wywołało kolejną refleksję nad szacunkiem Czechów dla instytucji i wykorzystaniem istniejących zasobów ludzkich. Refleksji tej towarzyszyły pytania, czy polskie zmiany ich impet, po raz kolejny nie zostanie wyhamowany i skierowany na tworzenie instytucji, posad i stanowisk, czy starczy chęci i sił do kontynuowani rzeczywistych zmian? Czy czeski zółw nie przegoni polskiego zająca?

PROGRAM WZMOCNIENIA EFEKTYWNOŚCI SYSTEMU NADZORU PEDAGOGICZNEGO I OCENY JAKOŚCI PRACY SZKOŁY ETAP III

Projekt realizowany przez Ośrodek Rozwoju Edukacji w partnerstwie z Uniwersytetem Jagiellońskim i Erą Ewaluacji Sp. z o.o. w ramach

III Priorytetu Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki, Działanie 3.1 współfinansowane z Europejskiego Funduszu Społecznego